

SŁOWNIK
MALARZY
POLSKICH

Wyboru hasel dokonały:
Małgorzata Kitowska-Lysiak
Irena Kossowska
Maryla Sitkowska

Autorzy hasel:
Ewa Gorządek (E. G.)
Ewa Karwowska (E. K.)
Małgorzata Kitowska-Lysiak (M. K.-Ł.)
Irena Kossowska (I. K.)
Łukasz Kossowski (Ł. K.)
Marek Machowski (M. M.)
Maria Anna Rudzka (A. R.)
Czesław Rzońca (C. R.)
Maryla Sitkowska (M. S.)
Krzysztof Żwirblis (K. Ż.)

Projekt graficzny:
Zbigniew Weiss

Opracowanie graficzne:
Edyta Krzeszczakowska

Redakcja:
Małgorzata Jendryczko

Korekta:
Danuta Brzezińska

© by Wydawnictwo „Arkady” Sp. z o.o.,
Warszawa 2001, 2003

ISBN 83-213-4143-8

rolkiewicz maluje również liczne „portrety rodzinne we wnętrzach”, gdzie szczególną rolę odgrywa lustrzane odbicie (*Początek*, 1988). Tajemniczy nastrój tych obrazów ujawnia fascynację artysty m.in. malarstwem J. Malczewskiego i W. Wojtkiewicza. W latach 90. w pracach malarza nadal dominuje tego typu poetyka, z silnie zaakcentowanym klimatem prywatności. W 1991 artysta otrzymał Nagrodę im. J. Cybisa.

M. K.-Ł.

KORPAL Tadeusz (1889 Kraków – 1977 Kraków). Był synem rzeźbiarza Michała Korpala, bratem Aleksandra, również rzeźbiarza. Studiował w krakowskiej ASP w latach 1909–1914 pod kierunkiem T. Axentowicza; naukę kontynuował w Paryżu. W czasie studiów pracował w organizacjach niepodległościowych: Zarzewie, Skauting, Drużyny Strzeleckie; współredagował pismo „Znicz”. Po ukończeniu studiów przeniósł się do Wieliczki, gdzie nauczał rysunku w gimnazjach, w seminarium nauczycielskim i szkole górniczej. W 1938 prowadził zajęcia plastyczne w V Liceum im. Witkowskiego w Krakowie. W czasie okupacji hitlerowskiej przebywał w krakowskim więzieniu przy ul. Montelupich, a potem w obozie w Wiśniczu. Po wojnie powrócił do pracy pedagogicznej. Był działaczem ZPAP. Retrospektywna wystawa twórczości artysty odbyła się w krakowskim TPSP w 1979. Malował pejzaże, portrety, akty i kompozycje figuralne. Jego sztuka mieści się w nurcie tradycyjalistycznym. Wczesne pejzaże Korpala utrzymane były w konwencji realistycznej. Artysta uległ też wpływowi symbolistycznej sztuki krakowskich modernistów. W kompozycji aktów nawiązywał do malarstwa renesansowego. Jego dojrzała twórczość z lat 1946–1968 pozostawała w kręgu oddziaływania postimpresjonizmu. W krajobrazach akcentował jasności światła i barwy. Prócz malarstwa olejnego i rysunku Korpala uprawiał grafikę artystyczną; projektował także witraże.

I. K.

KOTARBIŃSKI Mieczysław (1880 Warszawa – 1943 Warszawa). Studia rozpoczął w

1907 w warszawskiej Szkole Rysunkowej pod kierunkiem ojca, Miłosza Kotarbińskiego. W latach 1908–1910 studiował malarstwo w ASP w Krakowie. Od 1912 kontynuował studia w Paryżu, w 1914 zwiedzał Włochy. W latach 1914–1920 pracował w archiwum ikonograficznym Muzeum Narodowego w Warszawie, działając jednocześnie w Towarzystwie Opieki nad Zabytkami Przeszłości. W 1921 ponownie wyjechał do Paryża, gdzie studiował grafikę. Następnie zamieszkał w Wilnie, tu w latach 1921–1923 prowadził pracownię sztuki zdobniczej i grafiki na Wydziale Sztuk Pięknych USB. W 1923 wrócił do Warszawy, objął stanowisko profesora Szkoły Sztuk Pięknych (od 1932 ASP). Uczył w niej do 1939, początkowo kompozycji brył i płaszczyzn, następnie malarstwa i rysunku. W 1926 był jednym ze współzałożycieli Spółdzielni Ład, w okresie 1932–1935 członkiem Rady IPS. Pełna oddania i inwencji działalność pedagogiczna oraz intensywna praca społeczna nie pozostawiały artyście wiele czasu na twórczość. Zajmował się malarstwem i rysunkiem, grafiką warsztatową i użytkową oraz projektowaniem w wielu dziedzinach sztuki zdobniczej (wnętrza, meble, tkaniny, *panneaux* dekoracyjne, przedmioty użytkowe, medale, monety, biżuteria itp.) – zwłaszcza ta część działalności przyniosła mu wiele nagród w konkursach. Jego malarstwo odznaczało się spokojną stylizacją, wskazującą zarówno na młodopolskie korzenie jego sztuki, jak i na aktualne w latach 20. wpływy stylu art déco. Malował głównie portrety, również kompozycje we wnętrzach, akty, martwe natury, utrzymane w wysmakowanych gamach barwnych. Artysta został rozstrzelany przez Niemców na Pawiaku. Jego rozproszony dorobek, znany częściowo jedynie z reprodukcji, nie doczekał się jeszcze całościowego opracowania.

M. S.

KOWALEWSKI Paweł (1958 Warszawa). W latach 1978–1983 studiował na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie. Dyplom z wyróżnieniem uzyskał w pracowni S. Gierowskiego w 1983, będąc już wtedy najmłodszym

członkiem Grupy zawiązanej w końcu 1982. Równoległe z działalnością w Gruppie włączył się w niezależne życie artystyczne, m.in. brał udział w Akcji Walizka (1982–1984). W 1985 podjął pracę pedagogiczną na Wydziale Wzornictwa Przemysłowego macierzystej uczelni. Początki jego twórczości, udokumentowane najlepiej w wieloczęściowym i rozbudowanym formalnie cyklu dyplomowym, tkwiły korzeniami w latach 70. Kowalewski swoiście kontestował sztukę postkonceptualną, wypróbowując jej chwyt w malarstwie i obiektach rzeźbiarskich. Ostry, ekspresyjny styl jego pló-

P. Kowalewski, *Maneuwry Armii Czerwonej*, 1987, własność prywatna

cien i wielkoformatowych „papierów” kontrastuje z komentarzem słownym – tytułami pisanymi na przypiętych do obrazów szarfach (w pracach dyplomowych) lub cytatami (wersety z Psalmów na „papierach” z 1984). Obie sfery – obrazowa i słowna – nie przystają do siebie tak dalece, że wspomniane „papiery”

spotkały się z cenzorską interwencją ze strony Kościoła jako ocierające się o bluźnierstwo. Jak się wydaje, Kowalewski dotknął w pracach tego typu problemu obłudy i mechanizmu jej powstawania. W okresie do 1989 uprawiał malarstwo figuratywne o częstych odniesieniach historycznych i patriotycznych. W tych pierwszych, niekiedy traktowanych w plakatowym skrócie (*Ja na górze ty na dole*, 1987), dochodziło do kąśliwych, czasem wzbudzających nieoczekiwane emocje przewartościowań. Tryptyk *Hitler, Stalin, Piłsudski* był bodaj pierwszą pracą artystyczną, której wskutek niezrozumienia groziło ocenzurowanie już po przełomie politycznym w 1989, na wystawie zatytułowanej „Polak Niemiec Rosjanin”. Wątek patriotyczny w nostalgicznie pięknym *Cyklu Litewskim* (1988–1989) staje się wyrazem osobistego stosunku malarza do narodowej tradycji. W latach 1990–1991 powstały dwie serie obiektów i kolaży, w których artysta skupił się na estetyce codzienności lat przeszłych i teraźniejszych (*Ćwiczenia z estetyki, w jakiej wzrastałem i Znaki orientacyjne, które są konieczne, by uniknąć szaleństwa*). Kontynuował te tematy w cyklu malarskim *Fin de siècle*. Po 1992 przestał brać udział w wystawach, skupił się na prowadzeniu własnej firmy reklamowej, założonej w 1991. Szczegółowa dokumentacja działalności i dorobku artysty do 1992 znajduje się w katalogu *Grupa 1982–1992*, który towarzyszył wystawie w Galerii Zachęta w Warszawie w 1992.

M. S.

KOWALSKI Piotr C. (1951 Mieszków). W latach 1973–1978 studiował w PWSSP w Poznaniu na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby, dyplom otrzymał w pracowni malarstwa S. Teisseyre'a*. Wystawiał swoje prace m.in. w poznańskich galeriach OdNowa (1980), Wielka 19 (1981, 1984, 1986), w warszawskiej Galerii Dziekanka (1987), brał też udział w wielu ekspozycjach zbiorowych i plenerach. Debiut artysty przypadł na czas, gdy po opadnięciu fali działań konceptualnych, po latach odrodziło się malarstwo. Kowalski szyb-